

AMRITA VIDYALAYAM

HALF YEARLY EXAMINATION 2017 - '18

Class : VII

Marks : 80

Time : 2½ hrs

संस्कृतम्

खण्डः क (अपठित अवबोधनम्)

1. अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत।

एकदा राजकुमारः सिद्धार्थः विहाराय उद्यानं गतवान्। सहसा सः क्रन्दनध्वनिम् अश्रुणोत्। तदैव च एकः हंसः तस्य सम्मुखे भूमौ अपतत्। तं दृष्ट्वा सिद्धार्थः करुणापूर्णः सञ्जातः। पुनश्च स हंसस्य शरीराद् बाणं निष्कास्य यावत् पश्यति तावद् देवदत्तः तत्र समागतः। सः सिद्धार्थम् उक्तवान् - “भो सिद्धार्थ! एषः हंसः मया हतः इमं हंसं मह्यं देहि।” सिद्धार्थः उच्चैः अवदत् - “न दास्यामि इमम् हंसम्, यतः अहम् अस्य रक्षकः।”

I. एकपदेन उत्तरत।

2

- क. सिद्धार्थः विहाराय कुत्र गतवान्?
ख. हंसं दृष्ट्वा कः करुणापूर्णः सञ्जातः?
ग. सः कस्य शरीराद् बाणं निष्कासयति?
घ. कः उच्चैः अवदत्?

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत।

2

- क. देवदत्तः सिद्धार्थं किम् उक्तवान्?

III. निर्देशानुसारं उत्तराणि लिखत।

4

- क. ‘भूमौ’ इत्यस्य विभक्तिः का?
ख. ‘इमं हंसम्’ अनयोः विशेषणपदं किम्?
ग. ‘अगच्छत्’ इत्यर्थे अत्र किं पदं प्रयुक्तम्?
घ. ‘पुनश्च’ इत्यस्य पदच्छेदः कः?

IV. अनुच्छेदस्य एकम् उचितं शीर्षकं लिखत।

2

खण्डः ख (रचनात्मकं कार्यम्)

2. मञ्जूषायां प्रदत्तपदानां सहायतया संवादं पूरयत।

5

(स्थानानि, अनन्तपुरिम्, दिनद्वयं, औद्योगिकाय, बन्धुजनाः)

गोपालः - भो गोविन्द! सुप्रभातम्।

गोविन्दः - सुप्रभातम्! ----- यावत् कुतो न दृष्टः त्वम्?

गोपालः - अहं पित्रा सह ----- अगच्छम्।

गोविन्दः - अपि ते ----- वर्तते तत्र?

गोपालः - न न। पिता ----- कार्याय गतवान्। अहं तं अन्वगच्छम्।

गोविन्धः - तत्र किं किं दृष्टम्?

गोपालः - बहूनि ----- दृष्टानि।

3. मञ्जूषायां प्रदत्तशब्दानां सहायतया चित्रं दृष्ट्वा पञ्च वाक्यानि लिखत। 5

मञ्जूषा

शशकः, कच्छपः, धावनप्रतियोगिता, वृक्षच्छाया, विश्रामः, गाढनिद्रा, शनैः, तीव्रं, विजयी

खण्डः ग (अनुप्रयुक्त व्याकरणम्)

4. एतेषां शब्दानां विभक्ति वचनं च लिखत। 4

क. कच्छपाय ख. स्वपृष्ठे ग. अस्माकं घ. तेषु
ङ. आविष्कारेण च. सर्वे छ. गुरोः ज. गृहात्

5. सन्धिच्छेदं / सन्धि कृत्वा लिखत। 4

क. तथापि ख. केन्द्र + उपरि ग. न + आगतः घ. अत्रैव
ङ. सर्वेऽपि च. एक + एकम् छ. जीवनम् + अपि ज. एतदतिरिच्य

6. वाक्यानि शुद्धानि कुरुत। 5

क. सः पाठं पठसि।
ख. रमा वाटिका गच्छति।
ग. भवान् कुत्र गच्छसि?
घ. वाटिकायाः परितः लताः सन्ति।
ङ. वयं विद्यालयात् आगच्छन्ति।

7. उचित विभक्ति प्रयुज्य रिक्तस्थानानि पूरयत। 5

क. ----- नमः। (शिव)
ख. ----- मधुरं रोचते। (लता)
ग. एतत् ----- पुस्तकम् अस्ति। (रमा)
घ. गुरुः ----- उपदेशं ददाति। (बालक)

- ड. उमा ----- पठति। (पुस्तक)
8. पर्यायवाचि शब्दं लिखत। 3
- क. तारकः ख. गंगा ग. सूर्यः
9. रिक्तस्थानानि पूरयत। 3
- क. ----- पितृन्
ख. ----- नदीनाम्
ग. पितरि -----
घ. ----- करिष्यथः -----
ड. ----- स्तः -----
च. ----- कुर्मः -----
10. क्त्वा, ल्यप्, प्रत्यययोः प्रयोगं कृत्वा वाक्यानि पूरयत। 2
- क. छात्राणाम् उपस्थितिं ----- शिक्षकः प्रमुदितः (पश्यति)
ख. गुरुः ----- उत्तरं दत्तवान्। (विहसति)
11. उचित संख्यापदेन पूरयत। 4
- क. मम कक्षायां ----- छात्राः सन्ति। (42)
ख. तत्र ----- बालिकाः क्रीडन्ति। (31)
ग. ----- भक्ताः प्रार्थनां कुर्वन्ति। (50)
घ. ----- बालकाः दूरदर्शनं पश्यन्ति। (29)
- खण्डः घ (पठित अवबोधनम्)**
12. अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।
- भारतवर्षस्य आत्मा ग्रामः अस्ति। यतो हि अयं देशः ग्राम - प्रधानः अस्ति।
भारतस्य 70% जनाः ग्रामे वसन्ति। तेषाम् आजिविकायाः आधारः कृषिकार्यं भवति।
केचन व्यापारेऽपि संलग्नाः भवन्ति। ते कृषकाः पारम्परिक - आधुनिकसाधनैः
कृषि-कार्यं कुर्वन्ति।
- I. एकपदेन उत्तरत। 1
- क. भारतस्य आत्मा कः अस्ति?
ख. जनानां आजीविकायाः आधारः किम् अस्ति?
- II. पूर्णवाक्येन उत्तरत। 1
- क. कृषकाः कैः कृषिकार्यं कुर्वन्ति?
- III. निद्रेशानुसारम् उत्तरत। 2
- क. 'व्यापारेऽपि' इत्यस्य पदच्छेदः कः?
ख. 'तेषाम्' इत्यस्य विभाक्तिः का?
ग. 'वसन्ति' इति क्रियापदस्य कर्ता कः?
घ. 'अयं देशः' अत्र विशेषणपदं किम्?
13. अधोलिखितम् पद्यं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।
- स्वगृहे पूज्यते मुर्खः स्वग्रामे पूज्यते प्रभुः।

स्वदेशे पूज्यते राजा विद्वान् सर्वत्र पूज्यते ॥

- I. **एकपदेन उत्तरत।** 1
- क. स्वगृहे कः पूज्यते?
- ख. राजा कुत्र पूज्यते?
- II. **पूर्णवाक्येन उत्तरत।** 1
- क. विद्वान् कुत्र पूज्यते?
- III. **निर्देशानुसारम् उत्तरत।** 2
- क. 'स्वग्रामे' इत्यस्य विभक्तिः का?
- ख. 'पण्डितः' इत्यर्थे अत्र किं पदं प्रयुक्तम्?
14. **रेखाङ्कितानि पदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत।** 5
- क. भारतस्य अपितु विश्वस्य श्रेष्ठः कविः अस्ति कालिदासः।
- ख. हरिद्वारे अनेकानि मन्दिराणि सन्ति।
- ग. ग्रामस्य वातावरणं सुरम्यं भवति।
- घ. सिक्ख - पन्थस्य महान् उपदेशकः गुरुनानकः आसीत्।
- ङ. सः मार्गे कच्छपं दृष्टवान्।
15. **पद्यं पठित्वा अन्वयं लिखत।** 2
- प्रदोषे दीपकः चन्द्रः प्रभाते दीपकः रविः।
त्रैलोक्ये दीपकः धर्मः सुपुत्रः कुलदीपकः ॥
अन्वयः - प्रदोषे ----- दीपकः भवति। ----- रविः दीपकः भवति।
त्रैलोक्ये ----- दीपकः भवति। ----- कुल-दीपकः भवति।
16. **उचितपदेन रिक्तस्थानानि पूरयत।** 3
- (कुलपतिः, काश्मीरः, तीर्थस्थलं, नवरत्नेषु, सरलाः, संस्थाप्य)
- क. कालिदासः सम्राट् विक्रमादित्यस्य ----- एकः आसीत्।
- ख. इदं ----- पवित्रे गंगातटे अस्ति।
- ग. ----- पृथिव्यां स्वर्गभूतः शोभते।
- घ. ग्रामे जनाः ----- भवन्ति।
- ङ. कच्छपः स्वगृहं स्वपृष्ठे ----- एव अटति।
- च. सः नालन्दा - विश्वविद्यालयस्य ----- आसीत्।
17. **अधोलिखित वाक्यानि घटनाक्रमानुसारं लिखत।** 8
- क. देव्याः प्रसादात् सः ज्ञानं प्राप्य पुनः गृहमागतवान्।
- ख. कालिदासः सरलभाषया प्रसादशैल्या काव्यानि रचितवान्।
- ग. अस्य महाकवेः जन्मादि - विषये अल्पयसी सूचना मिलति।
- घ. तस्य विवाहः विदुष्या विद्योत्तमया सह कारितवन्तः।
- ङ. कालिदास - विषये जनश्रुतिः अस्ति यत् पूर्वं कालिदासः महामूर्खः आसीत्।
- च. उपमा - अलंकारस्य प्रयोगे तु सः अद्वितीयः कविः अस्ति।
- छ. कालिदासः न केवल भारतस्य अपितु विश्वस्य श्रेष्ठः कविः अस्ति।

ज. कालिदासस्य प्रकृति-वर्णनम् अद्भुतम् अस्ति।

18. अर्थस्य मेलनं कुरुत।

4

स्थापयित्वा	अवदत्
वारीशः	मनोहरम्
उक्तवान्	समुद्रः
सुरम्यम्	संस्थाप्य